

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLYI TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**PEDAGOGIK PSIXOLOGIYA VA PSIXOLOGIYANING O'QITISH
METODIKASI
O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi: 100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi: 110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi: 60310900 -Psixologiya (faoliyat turlari bo'yicha)

Fan/modul kodi PPP306		O'quv yili 2025-2026	Semestr 6	ECTS - Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4	
	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Pedagogik psixologiya va psixologiyani o'qitish metodikasi	60		60	120
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad –talabalarni ta'lim tarbiyada o'qish jarayonlarining qonuniyatlarini, bilish va shaxslilik rivojlanishi jarayonlari hamda ta'lim muassasalarida psixologiya bo'yicha ta'lim berishning metodologik, metodik masalalari bilan tanishtirishdan iborat. Fanning vazifalari – ta'lim vatarbiya jarayonlari uzviyligini ko'rsatib berish va bilimlarni o'zlashtirish psixologik qonuniyatlari, o'quv faoliyati samaradorligi psixologik shart-sharoitlarini qarab chiqish; pedagogning shaxslilik va maxsus sifatleri ahamiyatini ochib berish, o'quv mashg'ulotlari psixologik tahlili va o'qituvchi sifatlarini o'rganish metodikasiga o'rgatish; ta'limda texnologik yondashuvni va turli pedagogik texnologiyalarni tahlil qilish; psixologiya o'qitishda faol metodlarni qo'llash xususiyatlarini ajratish; psixologiya kursi mashg'ulotlarida o'quv-tarbiyaviy vaziyatlarni tarbiyalashga qo'yiladigan konkret metodik talablarni tahlil qilish; talabalarda psixologiya o'qitishdagi kasbiy malaka va ko'nikmalar hamda o'rganilayotgan mavzuni tanqidiy mushohada qilishni shakllantirish II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Pedagogik psixologiya - predmet, tuzilma, muammolar Ta'lim va tarbiya ko'pgina fanlarning predmeti sifatida. Pedagogik faoliyat psixologiyasi ta'lim va tarbiyaning psixologik jabhalari. Ta'lim va tarbiyaning amaliy yig'indisi. Tarbiyaning ta'lim oldidagi ustunligi. Pedagogik psixologiyaning asosiy muammomalari. Rivojlanishda senzitiv davr muammolari. Bolaning psixik rivojlanishi va pedagogik ta'sirning o'zaro aloqadorligi muammosi. Genotipik va muhitda shartlanganlik muammosi. Pedagogik ortda qolish muammosi. Ijtimoiy adaptatsiya va rehabilitatsiya muammosi. 2-mavzu. Pedagogik psixologiyaning yuzaga kelish tarixi Pedagogik psixologiyaning umumpsixologik konteksti. Psixologiya nazariyalari va uning pedagogik psixologiya rivojlanishiga ta'siri. Fanga				

“Pedagogik psixologiya” terminining kiritilishi. Pedagogik psixologiya fanining rivojlanish bosqichlari.

3-mavzu. Pedagogik psixologiyaning metodlari

Umumiy va maxsus metodlar. Pedagogik psixologiyada eksperiment. Testlar va boshqa psixodagnostik metodlarni qo'llash. Tadqiqot, konsultatsiya va psixologik-pedagogik korreksiya metodlari.

4-mavzu. O'rganish va o'quv faoliyati nazariyasi

O'rganish turlari, shart-sharoitlari va mexanizmlari. Faoliyat turlari. O'quv faoliyati, o'qitish, o'rgatish, o'zlashtirish va etilish tushunchalari. Imprinting, operant o'rganish, shartli reflektor o'rganish, vicar o'rganish, verbal o'rganish. O'rganish va rivojlanishning o'zaro munosabati. O'rganish darajasini belgilovchi omillar.

O'quv faoliyati nazariyasi. O'quv faoliyati tuzilmasi: asosiy talablar. Motivatsiyalashganlik, rivojlanganlik, egiluvchanlik va o'quv faoliyatini amalga oshirishning turli vositalari. O'qituvchi va o'quvchining o'zaro ta'siri. O'quv ishining turlari: frontal, individual, bevosita, bilvosita, axborot, umumlashtirish. O'quv faoliyatini tashkil etishning guruhviy ko'rinishlari. O'quv faoliyati rivojlanishini baholash parametrlari.

Turli yosh davrlarida o'rganish. Bolalik va erta davr. Maktabgacha davr. Kichik maktab davrida o'qitish. O'smirlik va o'spirinlik davrlarida o'qitish va o'zlashtirish.

5-mavzu. Ta'lim olish qobiliyati o'quv faoliyati subyektlarining xarakteristikasi sifatida

Psixologiyada subyekt tushunchasi. Subyektning asosiy xarakteristikalari. Ta'lim jarayoni subyektlarining maxsus xususiyatlari. Ta'lim olishning umumiy xarakteristikasi va uning ko'rsatkichlari. Ta'lim olish omillari va ta'lim oluvchilar xarakteristikasi.

6-mavzu. O'quv motivatsiyasi

Psixologiya fanida motivatsiya tushunchasi. Motivatsiya nazariyasi. O'quv motivatsiyasi: tushuncha va tuzilma. O'quv motivatsiyasi turlari va mazmuni. O'quv motivlari turlari. O'quv qiziqishlari. O'quv motivatsiyasini o'rganish va uning shakllanishi.

7-mavzu. Tarbiya psixologiyasi: maqsadi, vositalari va metodlari

Tarbiyaning nazariy masalalari. Tarbiyaning maqsadi. Vosita va metodlari: to'g'ridan-to'g'ri, vositali, anglangan va anglanmagan, emotsional va xulqiy, ularning xususiyatlari va kamchiliklari. Tarbiya institutlari. Tarbiyaning

psixologik nazariyasi. Tarbiyaning biogen nazariyasi. Tarbiyaning sotsiogen nazariyasi. Kompromiss yondashuv. Xarakter, motivlar, shaxs sifatleri va xulq-atvor ko'rinishlarini tarbiyalash masalalari.

Tarbiyaning ijtimoiy-psixologik jabhalari. Muloqot va tarbiya. Shaxsning alohida sifatleri shakllanishi uchun muloqotning turlari. Bolalarda muloqotning shakllanishi. Shaxslararo muloqot etalonlarining shakllanishi. Jamoa va shaxs rivojlanishi.

Oila va tarbiya. Oila ichidagi munosabatlarning turlari. Oilada bola tarbiyasiga ta'sir ko'rsatuvchi psixologik omillarning birligi va ularni boshqarish yo'llari. Rag'batlantirish va jazolashni qo'llash. Noto'liq oila. Oila buzilishining ijtimoiy-psixologik oqibatlari. Aka va singillar rollari. Bolalarni tarbiyalash va ota-ona xulq-atvori maromi.

Turli yosh davrlarida tarbiyalash. Bolalik va erta davr.kichik maktab davrida tarbiyalash. O'smirlik va o'spirinlik davrida tarbiyalash.

8-mavzu. Pedagog psixologiyasi

Pedagog shaxsiga qo'yiladigan psixologik talablar. Pedagoglarning ijtimoiy-maxsus sifatlerini aniqlash metodi. Pedagogning umumiy va maxsus xususiyatlari. Kommunikativ qobiliyatlar tuzilmasi va pedagogda uni rivojlantirish usul hamda vositalari. Pedagogik muloqot. Pedagog faoliyatining individual uslubi orqali bola individualligini shakllantirish. Pedagogda o'zini-o'zi boshqarish psixologiyasi.

9-mavzu. Pedagogik baholash psixologiyasi

Ta'limni stimullashtirish va bolalarni tarbiyalash vositalari. Pedagogik baholash stimul sifatida, ularning turlari. E'tibor va ma'qullash pedagogik baholash sifatida. Pedagogik baholashning sotsial-psixologik ko'rinishlari. Pedagogik baholash samaradorligi shartlari. Baxolashning shaxsiy ahamiyati. Stimullarning individual qadr-qimmatining o'zgarishi. Pedagogik baholashning yosh xususiyatlari.

10-mavzu. Psixologiya o'qitish metodikasi: predmeti, vazifalari, tamoyillari

Psixologiyani o'qitishning umumiy masalalari. Psixologiya o'qitish metodikasi predmeti, uning tarkibi, vazifalari va funksiyalari. Psixologiya o'qitishning umumiy va maxsus metodikalari.

Psixologiya o'qitish metodikasining metodologik asoslari. Psixik voqeliklarning ilmiy tahlili asosida quriluvchi tahminlar. Voqeliklarning o'zaro aloqasi va o'zaro shartlanganligi tamoyili. Tarixiylik tamoyili, rivojlanish tamoyili. Faoliyat tamoyili. To'liqlik tamoyili. Nazariya va amaliyot birligi tamoyili. Psixologiya o'qitish metodikasining dunyoqarashga asoslanganligi.

Psixologiyaning amaliyot bilan bog'liqligi va o'qitish metodikasi.

11-mavzu. Ta'lim jarayoniga nisbatan texnologik yondashuv

Ta'lim jarayoniga nisbatan texnologik yondashuv. "Pedagogik texnologiya" tushunchasi, uning sinonimlari va evolutsiyasi. Texnologik tashkillashgan o'quv jarayonining belgilari.

Ta'limning diagnostic maqsadlarini o'rnatish texnologiyalari. Bilish qobig'ida diagnostic maqsadlar taksonomiyasi. Psixologiya kursida o'quv vazifalari tizimi. O'quv vazifalari taksonomiyasi va ta'lim jadalligini boshqarish. D.Tollingerovanning o'quv vazifalari taksonomiyasi.

O'rganishning zamonaviy konsepsiyalari va pedagogik texnologiya turlari. Pedagogik texnologiya turlarining klassifikatsiyasi. Pedagogik texnologiyalar namunalari va ularning tanqidiy tahlili.

12-mavzu. Psixologiya o'qitishning maqsadlari

Psixologiyaning gumanitar fan sifatidagi o'ziga xos tarkibi va psixologiya o'qitish maqsadi. Psixologiya o'qitishning o'quv rejasi, dasturi va psixologiya o'quv fani sifatida. Psixologiya rivojlanishining asosiy tendensiyalari va psixologik ta'lim.

Oliy va o'rta maktabda psixologiyani o'qitish tarixi. Zamonaviy psixologik ta'lim. Bilish faoliyati ko'rinishlari va psixologiya o'qitishning faol metodlari.

13-mavzu. Psixologiya o'qitishning psixologik jabhalari

Qiziqish va diqqat barcha psixik funksiyalar boshqaruvi hamda faollashuvi manbasi sifatida. O'quv materialini o'zlashtirish va idrok samaradorligini ta'minlovchi omillar. Talaba intellektual faoliyati faollashuvi va uning o'qitish metodikalari bilan bog'liqligi. Psixologiya o'qitishda diqqat, idrok, xotira, tasavvur va xayolning yosh xususiyatlarini hisobga olinishi. O'qituvchi nutqining psixologik xususiyatlari.

Psixologiya o'qitish metodikasining mantiqiy asoslari. O'rganilgan material qurilishi, uning tizimlilik va ketma-ketligi. Asosiy psixologik tushunchalar hajmi va tarkibini ochish. Matnni yetkazishning mantiqiy, empiric, tarixiy, genetic metodlari.

Psixologiya o'qitish samaradorligini oshiruvchi yo'llar va vositalar. Psixologiya o'qitishda ko'rgazmalilik tamoyili. Kuzatish. Kichik maktab davridagi bolalarni kuzatish. Bolalarning film yoki spektaklni idrok etishini kuzatish. Darsda bolaning bilish faoliyatini kuzatish. Rasmlar, jadvallar, sxemalarni qo'llash. O'quv filmlarini qo'llash. So'zli ko'rsatma.

O'quv jarayonini tashkil etish. O'quv-tarbiya vaziyati ta'limni boshqarishning

birligi sifatida. Psixologiyani o'qitishda talaba va o'quv vaziyatini tashkil etish. Psixologiya o'qitishda o'qituvchi va talaba hamkorligi. Mahsuldor birgalikdagi faoliyat shaxsni tarbiyalashning aktiv metodi sifatida. Psixologik bilimlar o'zlashtirilishini nazorat qilish muammosi va xatolar tipologiyasi.

14-mavzu. Ta'limning tashkillashtiruvchi shakllari va vositalari

Ma'ruza, uning turlari. Seminar va amaliy mashg'ulotlar. Laboratoriya ishi. Kurs loyihasi. Pedagogik va ishlash chiqish amaliyoti. Konsultatsiyalar. Bitiruv malakaviy loyihalar. Talabalar mustaqil ishi. Muammoli o'qitish. Dasturlashtirilgan o'qitish. Ishga oid o'yinlar. Modulli o'qitish. Talabalar ilmiy-tadqiqot faoliyati. O'qitishning texnik vositalari. Pedagogik nazorat funksiyalari va shakllari. Bilimlarni baholash.

15-mavzu. Talabalarda psixologiyani o'qitish malakasini egallashga doir mustaqil ishlar

Talabalarining psixologiya o'qitish ko'nikmalarini egallash bo'yicha mustaqil ishlari. Munozarani tayyorlash va o'tkazish. Psixologiyadan ma'ruza matnlarini mustaqil ishlab chiqish. Seminar mashg'uloti ssenariysini ishlab chiqish. Psixologiyadan bororta mavzuni o'tkazish bo'yicha metodik ko'rsatmalar.

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Pedagogik psixologiya: predmet, tuzilma, muammolar.
2. Pedagogik psixologiyaning yuzaga kelish tarixi
3. Pedagogik psixologiyaning metodlari
4. O'rganish va o'quv faoliyati nazariyasi.
5. Ta'lim olish qobiliyati o'quv faoliyati subyektlarining xarakteristikasi sifatida.
6. O'quv motivatsiyasi.
7. Tarbiya psixologiyasi: maqsadi, vositalari va metodlari.
8. Pedagog psixologiyasi.
9. Pedagogik baholash psixologiyasi.
10. Psixologiya o'qitish metodikasi: predmeti, vazifalari, tamoyillari.
11. Ta'lim jarayoniga nisbatan texnologik yondashuv.
12. Psixologiya o'qitishning maqsadlari
13. Psixologiya o'qitishning psixologik jabhalari
14. Ta'limning tashkillashtiruvchi shakllari va vositalari
15. Talabalarda psixologiyani o'qitish malakasini egallashga doir mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarining jamoaviy tartibda va yakka tartibda

berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Pedagogik psixologiya: predmet, tuzilma, muammolar.
2. O'rganish va o'quv faoliyati nazariyasi.
3. O'quv motivatsiyasi.
4. Tarbiya psixologiyasi: maqsadi, vositalari va metodlari.
5. Pedagog psixologiyasi.
6. Pedagogik baholash psixologiyasi.
7. Ta'lim jarayoniga nisbatan texnologik yondashuv.
8. Psixologiya o'qitishning psixologik jabhalari.
9. Ta'limning tashkillashtiruvchi shakllari va vositalari.
10. O'qituvchi nutqining psixologik xususiyatlari.
11. Psixologiya o'qitish samaradorligini oshiruvchi yo'llar va vositalar
12. Bolalarning film yoki spektaklni idrok etishini kuzatish
13. Psixologiyani o'qitishda talaba va o'quv vaziyatini tashkil etish
14. Psixologik bilimlar o'zlashtirilishini nazorat qilish muammosi va xatolar tipologiyasi
15. Talabalar ilmiy-tadqiqot faoliyati
16. D.Tollingerovanning o'quv vazifalari tasonomiyasi
17. Ta'limning diagnostic maqsadlarini o'rnatish texnologiyalari
18. O'rganishning zamonaviy konsepsiyalari va pedagogik texnologiya turlari.
19. Pedagogik texnologiya turlarining klassifikatsiyasi
20. Psixik voqealiklarning ilmiy tahlili asosida quriluvchi tahminlar
21. Pedagogik baholashning sotsial-psixologik ko'rinishlari.
22. Stimullarning individual qadr-qimmatining o'zgarishi.
23. Pedagogik baholash stimul sifatida, ularning turlari
24. Kommunikativ qobiliyatlar tuzilmasi va pedagogda uni rivojlantirish usul hamda vositalari
25. Oila buzilishining ijtimoiy-psixologik oqibatlari
26. Muloqot va tarbiya
27. Tarbiya institutlari.
28. O'quv motivatsiyasi turlari
29. Ta'lim olishning umumiy xarakteristikasi va uning ko'rsatkichlari.
30. O'smirlik va o'spirinlik davrlarida o'qitish va o'zlashtirish.

3.	VII. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: Pedagogik psixologiya va psixologiyani o'qitish metodikasi fanining predmeti va vazifalari; pedagogik psixologiya va psixologiyani o'qitish metodikasi fanining metodlari; o'qish, o'qitish, tarbiya va kasbiy tanlash tushunchalari; o'qitishning turli bosqichlari; ta'limni va bilimlarni o'zlashtirish muammolari; o'quvchining individual-psixologik xususiyatlari: nazariy , amaliy va laboratoriya mashg'ulot; psixologiyani o'qitish maqsadi <i>haqida tasavvurga ega bo'lish; (bilim)</i> O'qish,o'qitish, tarbiya va kasbiy tanlash tushunchalarini tahlil qilishni; o'qitishning turli bosqichlarini loyihalashni; ta'limni va bilimni o'zlashtirish muammolarini izohlashni; o'quvchining individual-psixologik xususiyatlarini baholashni; nazariy, amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarining xususiyatlarini; psixologiyani o'qitish maqsadining belgilashni <i>bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma).</i> Pedagogik psixologiya muammolarini aniqlash va tahlil qilish; psixologiyani o'qitish metodikalarini qo'llay olish; mashg'ulot jarayonini tashkil eta olish; mashg'ulotlarda ta'lim oluvchilar bilan munosabtlar o'rnatish; psixologiya fani bo'yicha nazariy, amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini tashkil etish; psixologiyani o'qitish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar va multimedia vositalaridan foydalanish; mashg'ulot maqsadi va vazifalari asosida ta'lim usullarini tanlash; ta'lim jarayoni natijalarini baholash <i>malakalariga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hioya qilish uchun loyihalar
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.
6.	X. Asosiy adabiyotlar: 1.Santrock J.W. Educational Psychology. Sixth Edition. The McGraw-Hill Companies. 2019. 672 p. 2.G'oziyev E.G'. Psixologiya o'qitish metodikasi. T.: O'ZMU, 2019 3.Барышникова ЭЮБЮ Методика преподавания психологии: учебное

- пособие Челябинск Изд-во Южно-Урал. Гос.гуман-пед. 2018. 172 с.
- 4.Карамян М.Х. Педагогическая психология и методика преподавания психологии. Учебное пособие. – Т.: Университет 2023. 216 с.
- 5.Карандашев, В.Н. Методика преподавания психологии учебник для бакалавриата и магистратуры. 3-э изд., перераб. И доп. М. Издательство. 2019. 376 с.
- 6.Лебедова Ю Педагогическая психология практикум. Лебедова И.О. Куваева. М-во науки и высш. Образования Рос. 2019 159 с.
- 6.Мандел Б.Р. Современное педагогическая психология. Полный курс. Иллюстрированное учебное пособие для студентов всех форм обученияю 2019ю 828 с.

XI. Qo'shimcha adabiyotlar

- 1.Mirziyoyev Shavkat Miromonovich. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza, 2017 yil 14 yanvar / Sh.M. Mirziyoyev. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 104 b.
- 2.Указ Президента Республики Узбекистан О стратегии развития нового Узбекистана на 2022-2026 годы №УП-60 28 января 2022 г.
- 3.Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi [Matn] Sh.M. Mirziyoyev. Toshkent : "O'zbekiston" nashriyoti 2021. 464 b
4. Бадмаев Б.Ц. Методика преподавания психологии. М. 2001.
- 5.Педагогическая психология Хрестоматия В.Н. Карандашев, Н.В. Носова 2006. 412 с..

Axborot manbalari

<http://www.edu.uz>–O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi sayti.

<http://www.uzedu.uz> – O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi sayti.

<http://www.gov.uz>– O'zbekiston Respublikasi xukumati portali.

www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O'z.MK)

www.ziynet.uz - Ziynet axborot-ta'lim resurslari portal

www.cspi.uz (Chirchiq davlat pedagogika universiteti veb sayti.)

7. Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023 yil "29" 08 dagi qarori bilan tasdiqlangan
8. Fan/modul uchun ma'sullar:
 Sh.R.Samarova – CHDPU "Psixologiya" kafedrası mudiri, psixologiya fanlari nomzodi.
 S.R.Mirzayeva- Chirchiq davlat pedagogika universiteti, "Psixologiya" kafedrası dotsenti, psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD)

9.	Taqrizchilar: N.B. Atabayeva – Nizomiy nomidagi TDPU “Psixologiya” kafedrasi dotsenti, psixologiya fanlari doktori N.J.Eshnaev–CHDPU.“Psixologiya” kafedrasi v.b.dotsenti,fanlari falsafa nomzodi
----	---